

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložila studentka: Kateřina Holmanová

Název práce: Reflexe sudetoněmecké otázky v českém tisku v krizovém roce 1938. Bakalářská práce. FSV UK 2022.

Vedoucí práce: prof. PhDr. Jaroslav Kučera, CSc.

1. OBSAH A CÍL PRÁCE: Monografickými pracemi D. Brandese a autorské dvojice J. Kuklík / J. Němeček dosáhl svého druhu vrcholu odborný zájem o vnitropolitický vývoj v předválečné ČSR během roku 1938 z perspektivy klíčového vnitropolitického problému státu, a sice jednání o postavení německé menšiny a úpravě politického a státoprávního vztahu mezi ní českou většinou. Autorka předložené bakalářské práce se rozhodla tento obraz doplnit o analýzu, jak se dění kolem tzv. sudetoněmecké otázky odráželo v českém dobovém tisku; vlastními slovy chce zjistit, jak český tisk „nahlížel“ na sudetoněmeckou otázku a zda se sledované deníky k ní „vyjadřovaly podobně či odlišně.“ Sice si je vědoma, že vzhledem k jejich ideovému a politickému zaměření nějaké rozdíly v tomto ohledu mezi nimi budou, zajímá ji ale, „v rámci kterých oblastí a do jaké míry.“ (s. 3)

Na základě sekundární literatury zvolila čtyři klíčové problémy a sledovala jejich reflexi v tisku. Patřila k nim otázka, zda československá vláda měla či neměla jednat se Sudetoněmeckou stranou (SdP), jak se jim jevil postoj západních politických spojenců Československa, Velké Británie a Francie k celému problému, jak se stavěly k roli demokratických, aktivistických sudetoněmeckých politických sil a konečně jaká východiska řešení celého problému jejich komentátoři diskutovali.

Za sledované období zvolila dobu od ledna do září 1938, z pracovních ekonomických důvodů zvolila dva deníky, a sice Právo lidu a Venkov, tedy klasické stranické listy, které vyjadřovaly mínění dvou hlavních stran tehdejší velmi široce rozkročené vládní koalice, shodou okolností stran, které reprezentovaly v ideologickém a politickém smyslu její protipóly.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ: Vyzdvihnout je nutné samostatný přístup autorky ke koncipování a zpracování tématu. Zvolené období leden až září 1938 dává smysl, škoda jen, že v úvodu avizované odůvodnění, že toto časové vymezení by mohlo umožnit porovnat, jak se zvolená periodika vyjadřovala k sudetoněmecké otázce v době před anšlusem Rakouska v března 1938, který bývá obecně považován za jakýsi startovní výstřel československé krize 1938 (v každém případě významně akceleroval běh událostí), nedovádí k žádnému jasnému závěru; zřejmě tedy neměl anšlus Rakouska a způsob referování tisku, jeho tón apod. žádný větší vliv. Zvolená periodika nesporně představují důležité a v kontextu doby reprezentativní názorové platformy, jakkoliv by nebylo od věci mít při interpretaci výsledků na paměti, že redakce Práva lidu stála názorově blíže stranickému vedení než redakce Venkova, v níž silněji rezonovala stanoviska pravého křídla agrární strany.

Vedle rešerše tisku se autorka opřela nejnovější monografická zpracování, což v zásadě pro vylíčení vnitropolitického kontextu stačí. Do pasáže o stavu bádání ale mohla promítnout i některé další zajímavé, především syntetické tituly. Ze záslužných Kárníkových prací bych spíše zdůraznil jeho *České země v éře První republiky*. „Scénu“ by jistě oživila zmínka o publikaci J. W. Brügela *Deutsche und Tschechen*, které je (podobně jako Kvaček a Olivová) ze 60. let, navíc nedávno vyšla v českém překladu, nebo jen o málo mladší kolektivní práce pod vedením V. S. Mamateye a R. Luži *A History of the Czechoslovak Republic 1918-1948* (Princeton 1973).

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ: Práce je po formální stránce pečlivě zpracována. Je napsána kultivovaným stylem, práce s prameny a literaturou odpovídá odborným standardům.

4. KONTROLA ORIGINALITY TEXTU

Prohlašuji, že jsem se seznámil s výsledkem kontroly originality textu závěrečné práce v systému Turnitin.

Komentář k výsledku kontroly: Systém nezjistil žádnou nápadnou shodu s jinými texty.

5. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE: Celkový dojem z práce je pozitivní, autorka odvedla při zachycení vývoje mediálního obrazu jednání o sudetoněmecké otázce poctivý kus práce. Ukazuje se ovšem, že mediální analýza, není-li opřena a důvěrnou znalost kontextu a dlouhodobějších souvislostí, může podat sotva více než povrchní, mechanický obraz. Jenže schopnost interpretovat nejen to, co je napsané, ale i to, co je

napsané mezi řádky, či není napsané vůbec, dalece přesahuje horizont, který je možný očekávat od bakalářské práce.

Ta tak dospívá k očekávatelným výsledkům: agrární strana obecně byla (už po volbách 1935) ke SdP vstřícnější než sociální demokracie, což bylo dáno již základním ideologickým půdorysem. Z toho vyplýval i její odtazitý vztah ke zbytkům německého aktivismu, který byl v roce 1938 výlučně reprezentován politickou levicí. Do tohoto obrazu se zdá zapadat i hodnocení postoje západních velmocí, které je v očích Venkova očividně kritičtější; vyloučit zde ovšem nejde začínající zásadní kontroverzi o celkové zahraničně politické orientaci státu, která vrcholí za druhé republiky. A samozřejmě je na místě se ptát, zda by případná ostrá kritika západních velmocí přežila cenzorské zásahy ze strany státních úřadů. V celkovém pohledu je ale důležité, že skutečně alternativní či protikladné postoje k sudetoněmeckému problému k analyzovaných periodických prezentovány nebyly, což naznačuje i zásadní shodu za nimi stojících politických stran.

6. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ:

- Autorka uvádí, že oproti Právu lidu Venkov „podotýká“, že vztah Československa k menšinám je potřeba upravit. Trochu to zní, jako by sociální demokracie měla problém se základními principy obsaženými v připravovaném národnostním statutu. Je autorka schopna charakterizovat postoje obou stran (případně i dalších stran vládní koalice) v této otázce?
- Zejména v období komunismu byla Runcimanova mise interpretována velmi negativně, mj. jako projev stranění a nadbíhání SdP. Jak její vyslání a činnost hodnotil dobový tisk?

7. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA

Předložená bakalářská práce vyhovuje nárokům a standardům kladených na kvalifikační práce této úrovně na FSV UK, doporučuji ji proto k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm C.

30.8.2022

prof. PhDr. Jaroslav Kučera, CSc.